

BIULETYN MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Rok II Nr 2(9)

Grudziądz

luty 1961r.

Muzeum w Grudziądzu (przy Bramie Wodnej) jest otwarte we wtorki, środy i piątki w godz.: 10—18, czwartki i soboty: 10—15, w niedziele i święta: 14—18. W poniedziałki i dni poświęczone Muze-

um jest zamknięte. We wtorki wstęp bezpłatny. W pozostałe dni oplata wynosi: 1 zł, ulgowa 0,50 zł oraz 0,25 zł dla osób w grupach powyżej 10.

INFORMACJA O WYSTAWACH

PRADZIEJE ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ — wystawa archeologiczna obrazująca rozwój osadnictwa naszego regionu od najdawniejszych czasów do powstania Państwa Polskiego. Do najciekawszych eksponatów należą: zrekonstruowany kamienny grób skrzynkowy kultury pomorskiej, urny twarzowe tejże kultury ze szczątkami kostnymi spalonych zmarłych, zespół cennych zabytków pochodzących z odkrytego w Rządzu cmentarzyska z okresu rzymskiego, doskonale zachowane dębowe radio z Wiewiórek, stare żarna nieckowate i obrotowe.

DZIEJE GRUDZIĄDZA I REGIONU — zmagazynowana wystawa historyczna obejmująca również rozwój sztuki i rzemiosła

KULTURA LUDOWA ZIEMI GRUDZIĄDZKIEJ — zmagazynowana wystawa etnograficzna przedstawiająca kulturę materialną, sztukę ludową i pamiętkarstwo naszego regionu, uzupełniona wystawką kaszubskiej sztuki ludowej.

ŚWIAT STAROŻYTNY — wystawa obrazująca życie starożytnych Egipcjan, Greków i Rzymian ze szczególnym uwzględnieniem wytworów kultury materialnej i sztuki.

STANISŁAW STASZIC JAKO GEOLOG I JEGO EPOKA — wystawa urządzona przez Muzeum Ziemi w Warszawie, przedstawiająca dorobek naukowy Staszica, nauk przyrodniczych i hutnictwa polskiego na tle nauk w Europie w XVIII i XIX w.

MALARSTWO ROSYJSKIE OD XVIII DO POCZĄTKÓW XX WIEKU — wielka wystawa zorganizowana przy współudziale Zarządu Głównego TPPR i Muzeum Narodowego w Warszawie. Obejmuje ona 50 oryginalnych obrazów, które dają ogólny przegląd rozwoju malarstwa rosyjskiego od XVIII w. do Rewolucji Październikowej. Ekspozowane dzieła charakteryzują twórczość wybitnych malarzy zarówno znanych np.: Riepina, Wiereszczagina, jak i mniej popularnych a równie wartościowych: Baturina, Kolesnikowa, Siergiejewa i in.

STANISŁAW WYSPIAŃSKI — objazdowa wystawa Stowarzyszenia Historyków Sztuki zorganizowana przez Muzeum w Grudziądzu w gmachu

Komitetu Miejskiego PZPR. Ekspozycja zaznajamia z twórczością Wy-
spiańskiego — jednego z pionierów polskiej sztuki nowoczesnej.

VII OKRĘGOWA WYSTAWA FOTOGRAFII — wystawa bydgoskiej
delegatury Związku Polskich Artystów Fotografików, przedstawiająca do-
robek artystyczny: A. Czarneckiego, O. Gałdyńskiego, J. Gardzielewskiej,
Z. i J. Kiepuszewskich, P. Wiszniewskiego i H. Zawadzkiego. Zebrane foto-
gramy bardzo sugestywnie przedstawiają — swoistą dla tego gatunku twór-
czości artystycznej — liryczną interpretację codziennej rzeczywistości.

KROTKI ZARYS HISTORII MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Część I (1884—1955)

Historia Muzeum w Grudziądzu sięga roku 1883. W okresie tym bowiem zało-
żono towarzystwo miłośników starożytności (Altertumsgesellschaft), którego
inicjatorem był dyrektor gimnazjum dr
Zygfryd Anger. Towarzystwo, realizu-
jąc nakreślone statutem zadania, przy-
stąpiło do gromadzenia zbiorów. Roz-
poczęto też systematyczne poszuki-
wania i zbieranie na terenach wscho-
dnych i zachodnich Prus oraz prace
wykopaliskowe w Rządzu. Niezależnie
od tego osoby nie należące do to-
warzystwa nadsyłały eksponaty z róż-
nych miejscowości. W skład eksponatów
muzealnych weszły także zbiory pry-
watne, głównie Scharlocka, Florkow-
skiego i Bohma. Zbiory: Scharlocka po-
chodziły przeważnie z wykopalisk prze-
prowadzonych na terenach Paparzyna
(cmentarzisko kultury pomorskiej) i
Chelмна (cmentarzisko z okresu lateń-
sko-rzymskiego); Florkowskiego — z od-
kryć przypadkowych i ograniczały się
przeważnie do pojedynczych egzempla-
rzy, Bohma — z systematycznych prac
wykopaliskowych na terenie cmentarzy-
ska lateńskiego w Rządzu. W ten sposób
już po kilku miesiącach działalności to-
warzystwo pozyskało odpowiednią ilość
zabytków, co umożliwiło przystąpienie
do pracy nad ich ekspozycją dla szer-
szej publiczności w dniu 15 maja 1884 r.
Sprawę tę poparł magistrat miasta Gru-
dziądza, który w 1884 r. przydzielił na ten
cel izbę w szkole dla dziewcząt w daw-
nym pałacu Ksieni i przysłał 100 marek
na rozwój towarzystwa. W roku 1888
zbiory zostały zasilone prywatnymi eks-
ponatami dr Bolumińskiego, przywie-
zionymi z Nowej Gwinei. Zbiory udo-
stępniano zwiedzającym tylko w pierw-
szą niedzielę miesiąca.

Skutkiem pożaru ratusza w roku
1893 Zarząd Miejski — chcąc umieścić
biura magistrackie w dawnym pałacu
Ksieni — polecił przenieść zbiory muze-
alne do innej siedziby. Dr Anger — dy-
rektor gimnazjum królewskiego — uło-
kował je w swojej szkole. Ogromne
stłoczenie ekspozycji zmusiło dyrekcję
do zamknięcia Muzeum na okres 5 lat.

W roku 1898 miasto wykupiło na sie-
dzibę magistratu budynek byłego kole-
gium jezuickiego. Dzięki temu zbiory
muzealne w tymże jeszcze roku zostały
przeniesione do skromnego pomieszcze-
nia na I piętrze ratusza. Następnie uło-
kowano je na parterze w obszernym
refektarzu. Zbiory Muzeum były roz-
mieszczone w dwóch głównych działach:
pierwszy obejmował zabytki archeolo-
giczne od neolitu do roku 1228 n. e.,
drugi składał się z eksponatów histo-
rycznych. Znajdowały się w nim rów-
nież zbiory etnograficzne, m. in. dary
dr Bolumińskiego.

W dniu 23. IV. 1899 r. nastąpiło otwar-
cie Muzeum w nowej siedzibie. Od tej
pory można je było zwiedzać w każdą
niedzielę; przeciętna ilość zwiedzających
wynosiła kilkanaście osób dziennie.

W pierwszych latach XX wieku uwi-
dacznia się zahamowanie napływu zbio-
rów archeologicznych na korzyść numiz-
matycznych. W dniu 17. I. 1902 r. powoia-
no do życia dział numizmatyczny, które-
go kustoszem został dr Ignacy Proetorius.
Od tej pory trwa nieustannie akcja
zbierania numizmatów. W roku 1908
ogólny stan zbiorów numizmatycznych
Muzeum wynosił około 4.000 sztuk.

Zagadnieniem pierwszej wagi stała się
teraz budowa gmachu, w którym zna-
loby pomieszczenie Muzeum i Bibliote-
ka Miejska. Dr Anger wystosował w tej

sprawie memoriala do magistratu i po uzyskaniu pozytywnej odpowiedzi przystąpił do akcji zbierania funduszu na budowę gmachu. W północnej dzielnicy miasta wykupiono obszerną parcelę i rozpoczęto budowę, która została ukończona w 1911 roku. W tym samym roku przeniesiono zbiory muzealne do 6 okazałych sal w nowym budynku.

Do zakończenia I wojny światowej Muzeum i Biblioteka znajdowały się pod zarządem towarzystwa „Altertums-gesellschaft”. Po odzyskaniu niepodległości nastąpiło w roku 1921 rozwiązanie tego towarzystwa, a zbiory Muzeum i Biblioteki przejął Komitet Powiatowy Towarzystwa Czytelni Ludowych, przy którym powstały dwie sekcje: muzealna i biblioteczna.

W dniu 26 lipca 1921 roku Muzeum zostało udostępnione społeczeństwu polskiemu. Ekspozycja Muzeum była podzielona na następujące działy: 1. przedhistoryczny, 2. kulturalno-historyczny, 3. przemysłu artystycznego, 4. numizmatyczny, 5. etnograficzny, 6. przyrodniczy. Ogółem obejmowały one około 9.000 eksponatów wraz z numizmatami.

Muzeum w chwili otwarcia nie miało jeszcze swojego kustosa. Dopiero w IV kwartale 1922 roku honorowe obowiązki kustosa objął ks. dr Władysław Łęga, kapelan wojskowy. Etatową funkcję woźnego sprawował Franciszek Wojda.

Analizując frekwencję można stwierdzić, że w tym okresie była ona niewielka; np. w czasie od 14. X. do 30. XII. 1922 r. Muzeum zwiedziło zaledwie 287 osób, a w ciągu całego 1938 roku — 721 osób, w tym 20 wycieczek z 644 uczestnikami. Warto zauważyć, że szkoły w bardzo małym stopniu wykorzystywały dydaktyczny charakter ekspozycji.

Z powodu braku odpowiednich środków finansowych Muzeum nie mogło marzyć o systematycznym powiększaniu swoich zbiorów drogą zakupu; skazane było raczej na uzupełnianie ich dzięki przygodnym darom, często o małej wartości muzealnej. W ten sposób w okresie międzywojennym przybyło 460 pozycji katalogowych, tj. 750 eksponatów.

W gmachu Muzeum mieściły się w

omawianym czasie następujące instytucje: Komitet Powiatowy Towarzystwa Czytelni Ludowych, Szkoła Sztuk Pięknych, a także Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, który w jednej z sal muzealnych eksponował swoje zbiory.

Po zajęciu Grudziądza przez niemieckiego okupanta Muzeum zostało natychmiast zamknięte. W interesie najeźdźcy leżało przekształcenie tej placówki w ośrodek hitlerowskiej propagandy. Dlatego dr Hans Bernard Meyer, który został dyrektorem tak pomyślanego Muzeum, usunął zabytki archeologiczne kultury łużyckiej oraz wszystkie inne eksponaty mówiące o polskiej przeszłości Grudziądza i okolic. Na ich miejsce zaczęła gromadzić nowe eksponaty sprowadzane głównie z Niemiec; taką drogą dostały się do Muzeum liczne mało wartościowe przedmioty z okresu I i II wojny światowej, uzupełniane w następnych latach dalszymi zakupami. Tak sprofilowane Muzeum zostało uruchomione w dniu 1. XII. 1940 roku. W inauguracyjnym przemówieniu dyrektor Meyer m. in. powiedział: „Muzeum w Grudziądzu zostało otwarte jako nowoczesne miejsce politycznego szkolenia z zakresu historii sztuki, historii kultury, historii wojen i broni jak również niemieckiego ludźnictwa”.

Niepomyślna sytuacja na frontach w 1942 roku i ciągła obawa przed zniszczeniem zbiorów zmuszały dyrekcję Muzeum do zabezpieczenia najcenniejszych eksponatów w ogniotrwałej kasie w ratuszu. Zbliżające się w 1945 roku wojska radzieckie do Grudziądza skłaniają dyrekcję Muzeum do częściowej ewakuacji zbiorów. W rezultacie wywieziono do fortecy m. in. ponad 1000 zbiorów archeologicznych z Rządza, które potem zniknęły bez śladu.

Po przeszło 6 tygodniach walk o Grudziądz wojska radzieckie w dniu 6 marca 1945 roku całkowicie oswoodziły miasto. Wśród zniszczonych obiektów znalazł się również gmach Muzeum. W pierwszych dniach po zakończeniu działań wojennych przystąpiono, pod kierownictwem delegata Krajowej Rady Narodowej w Lublinie, ob. Wiednia, do zabezpiecze-

nia zbiorów muzealnych na terenie Grudziądza i powiatu. W akcji tej wyróżnili się m. in. Ob. Teodor Nowak — działający z ramienia Powiatowego Wydziału Kultury i Czesław Panfil — pierwszy powojenny woźny Muzeum. Nieco później powierzono regionaliście i długoletniemu działaczowi Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego — Ob. Józefowi Błachnio funkcję kustosa Muzeum w Grudziądzu. Tak więc od kwietnia 1945 roku trzyosobowy personel (kustosz i 2 pomocników muzealnych) przystąpił do uprzątnięcia magazynów, oczyszczania, segregowania i pobieżnego ewidencjonowania zbiorów muzealnych. Pierwsze prowizoryczne obliczenia wykazały, że ocalało zaledwie 1.200 różnych eksponatów oraz 1.804 monety i medale srebrne i brązowe. Stanowiło to około 30% zbiorów z okresu międzywojennego. W wyniku apelu skierowanego do społeczeństwa naszego miasta stan eksponatów powiększył się do końca 1945 r. o 280 pozycji katalogowych, na które złożyły się m. in. zbiory zabezpieczone w terenie.

Ze względu na remont większej części pomieszczeń organizowano w dwóch najmniej zniszczonych salach na I piętrze Muzeum wystawy czasowe. Do końca 1945 roku udostępniono dwie: wystawę plastyków grudziądzkich, obejmujących 85 prac następujących autorów: Wiktora Hellera, Kazimierzy Wołskiej-Jazłowińskiej, Kazimierzy Krzyszkowskiej, Teodora Nowaka i Bolesława Zacharka (trwająca w czasie od 15. IX. — 15. XI.) oraz objazdową wystawę ilustrującą bestialstwo hitlerowskiego okupanta na ziemiach polskich, pt. „Prochy mówią” (od dnia 23. XI. — 12. XII). Otwarcia tej drugiej wystawy dokonał ówczesny Premier Rządu Rzeczypospolitej — Osóbka-Morawski. W ciągu kilkunastu dni zwiedziły ją 10.094 osoby.

W dniu 17. II. 1946 roku odbyło się uroczyste otwarcie Muzeum grudziądzkiego. W 5 wyremontowanych salach na parterze udostępniono zwiedzającym zaopiekowane archeologiczne, sztuki cechowej oraz inne pamiątki Grudziądza. W ten sposób Muzeum, jako jedno z pierwszych w Polsce udostępniło swe zbiory społeczeństwu. Od tego czasu było ono ot-

warte codziennie w godzinach od 11 do 15.

Dnia 4. VIII. 1946 roku dokonano otwarcia dalszych sal wystawowych, a w tym i zbioru numizmatycznego.

O powodzeniu Muzeum już w pierwszym roku otwarcia najlepiej świadczą dane dotyczące ilości zwiedzających. Frekwencja osiągnęła w tym czasie cyfrę 6.792 osób, w tym 5.737 młodzieży szkolnej.

Równocześnie z liczbą zwiedzających powiększała się lista ofiarodawców na rzecz Muzeum, którzy w owych latach stanowili główne źródło wzbogacania zbiorów. I tak np. rodzina Gąsiorowskich z ul. Sienkiewicza w Grudziądzu darowała m. in. 13 przedmiotów ceramiki kaszubskiej, wykonanych przez garncarza Necla przed I wojną światową oraz 11 wyrobów z korzeni sosny; Ob. Izidor Sliwa dostarczył liczne okazy przyrodnicze. Ponadto Muzeum otrzymywało w darze pojedyncze eksponaty numizmatyczne. Równocześnie od 1946 r. prowadzono akcję drobnych zakupów. Większego zakupu dokonano jedynie w 1947 r. — złożyły się nań zbiory etnograficzne z okolic Podkarpacia (ceramika huculska z pracowni Piotra Koszaka i wyroby z drzewa wykonane przez Szkryblaków z Jaworowa), pochodzące z depozytu Henryka Gąsiorowskiego.

Wydarzeniem szczególnej wagi było dla Muzeum przekazanie odnalezionych w kasie ogniotrwałej Prezydium MRN w Grudziądzu znacznej części wartościowych przedwojennych eksponatów archiwalnych, zabytków sztuki i numizmatów, wśród których zabrakło jednak przedmiotów złotych.

Pod koniec 1949 r. nastąpiło przejęcie Muzeum przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, które z początkiem 1950 r. zięciło patronat administracyjny i naukowy nad grudziądzką instytucją Muzeum Okręgowemu w Toruniu. W tym czasie personel Muzeum w Grudziądzu powiększył się o jednego pracownika administracyjnego. Ogólny stan zbiorów wynosił: 6.602 eksponaty i 2.000 sztuk rycin, map, fotografii i negatywów. W 1955 r. Muzeum zyskało pierwszego naukowego asystenta — mgr Marię Kerner.

Reasumując działalność omawianej placówki w latach 1946–1956 można zauważyć stały wzrost frekwencji, która w 1955 r. dochodzi do około 30.000. W tym czasie Muzeum zorganizowało 25 własnych wystaw czasowych i 19 wystaw objazdowych. Na uwagę zasługuje ciekawa wystawa objazdowa pt. „Realizm mieszczański w malarstwie polskim II połowy XIX wieku” eksponowana w czasie 28. III — 5. V. 1953 r. Obejrzało ją kilkanaście tysięcy osób. Pracownicy Muzeum wygłosili w okresie dziesięciolecia 39 odczytów dla 3.240 osób. W tym samym czasie zamieszczono w czasopiśmie 52 artykuły o zbiorach Muzeum

i historii miasta oraz liczne informacje i komunikaty. Ogólna ilość zbiorów muzealnych pod koniec 1955 r. wynosiła 9.505 pozycji katalogowych. Z czego eksponowano 1.288.

W ramach wymiany kulturalnej nawiązano łączność z 11 największymi zakładami pracy i szkołami na terenie miasta oraz utworzono kilka Kół Miłośników Muzeum, działających na terenie powiatu.

Z początkiem 1956 roku nastąpiło przeniesienie Muzeum do nowej siedziby przy ul. Wodnej 3/5 — odrestaurowanego gmachu barokowego.

(c. d. n.)

(J. Bl.)

GALERIA WSPÓŁCZESNEGO MALARSTWA POMORSKIEGO

Prace nad utworzeniem Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego w Muzeum w Grudziądzu nie ograniczają się tylko do problemów, które dotąd znalazły odzwierciedlenie na łamach „Biuletynu”. Równoległe z nimi przystąpiono do wstępnych prac przygotowawczych, związanych z wydaniem obszernego, książkowego katalogu GWMP. Ukaże się on dzięki subsydlum przyznanemu przez Prezydium MRN w Grudziądzu. Zakłada się, że katalog ten zawierać będzie — poza licznymi reprodukcjami — również notki biograficzne wszystkich eksponowanych na Galerii malarzy oraz słowo wstępne A. Schmidta, przewodniczącego Prezydium WRN w Bydgoszczy. W dniu 13 stycznia 1961 r. A. Schmidt dokonał lustracji naszego Muzeum, interesując się przebiegiem prac związanych z powstaniem GWMP.

Muzeum otrzymało dalsze dary i depozyty od następujących pomorskich artystów-malarzy: Tadeusza Mokrzyckiego, Barbary Łangowskiej, Brunca Gęstwińskiego, Heleny Gilas, Joanny Witt, Alfredy Terpilowskiej, Alicji Gwiazdowskiej, Anny Srocanki, Jana Biedowicza, Heleny Bielickiej-Gwiazdowskiej, Jana Szkaradka, Zenona Kubiaka i Władysława Zacholskiego.

Część tych prac przesłano na adres Muzeum w Grudziądzu, natomiast pozostałe zostaną przekazane za pośrednictwem bydgoskiego Oddziału CBWA lub Redakcji „Gazety Pomorskiej” w Bydgoszczy.

[c. z.]

Z NASZEGO MUZEUM

*** W dniu 20. I. br. w naszym Muzeum otwarta została wystawa malarstwa rosyjskiego, zorganizowana przy współudziale Zarządu Głównego TPPR i Muzeum Narodowego w Warszawie. Na uroczystość otwarcia przybyli m. in.: konsul ZSRR w Poznaniu — Iwan Skoczko, Dziekan Akademii Sztuk Plastycznych w Sopocie i profesor UMK w Toruniu — Stanisław Borysowski, dyrektor Muzeum Etnograficznego w Toruniu — prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa, Sekretarz Zarządu Głównego TPPR — T. Książek, Zarządu Wojewódzkiego TPPR — W. Krako, przedstawiciele Wojska Polskiego i Armii Radzieckiej, władz partyjnych i administracyjnych wojewódzkich i miejskich oraz reprezentanci prasy, radia i telewizji.

*** O popularności, jaką cieszy się wystawa „Malarstwo rosyjskie od XVIII do początków XX wieku” mogą świadczyć dane cyfrowe. W okresie od dnia 20. I. br., tj. od jej otwarcia, do dnia 20. II. br. zwiedziło ją 6.637 osób, w tym 160 wycieczek (5.327 osób).

*** W związku z omawianą wystawą otrzymaliśmy list od profesora UAM w Poznaniu i UMK w Toruniu — dr Gwidona Chmarzyńskiego, który pisze m. in.: „Miło mi wyrazić podziękowanie za przesłane mi zaproszenie na otwarcie wystawy malarstwa rosyjskiego. Jest to pierwsze odezwanie się grudziądzkiej placówki muzealnej do kręgu szerszego, co podkreślam ze szczególnym naciskiem”.

*** Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki przy Prezydium WRN w Bydgoszczy wystosował komunikat o wystawie malarstwa rosyjskiego w Muzeum w Grudziądzu do wszystkich podległych sobie komórek. Tak więc apel o organizowanie wycieczek na grudziądzką wystawę dotarł do: Zarządu Okręgu PTTK w Bydgoszczy, Przedsiębiorstwa „Orbis” w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku, Spółdzielni: „Turysta” i „Gromada” w Bydgoszczy.

*** Inicjatywa zorganizowania w naszym Muzeum stałej Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego spotyka się z zainteresowaniem szerokich kręgów społeczeństwa i to nie tylko na terenie naszego województwa. Najlepszym tego dowodem mogą być przytoczone poniżej fragmenty niektórych listów. Nadawcą pierwszego jest przewodniczący Prezydium WRN w Bydgoszczy — Aleksander Schmidt: „Ze szczerem zadowoleniem odnoszę się do cennej i interesującej inicjatywy Dyrekcji Muzeum w Grudziądzu i Redakcji „Spojrzeń” w Bydgoszczy stworzenia w zabytkowym gmachu Muzeum w Grudziądzu stałej Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego. W imieniu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej i własnym życzeniem inicjatorom i organizatorom pomyślnego zrealizowania ich pomysłu, który winien dać naszemu województwu jeszcze jedną ważną placówkę kulturalną”. Drugi, to cytowany już wyżej list profesora dr Chmarzyńskiego, który na temat GWMP wypowiada się następująco: „Znane mi są z prasy pomorskiej wysiłki Pana Dyrektora w kierunku organizacji Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego. Szlachetnej tej inicjatywie gratuluje i życzy spełnienia przyswiecającej jej idei”.

*** Dyrekcja Muzeum w Grudziądzu w pierwszych dniach stycznia br. wystąpiła z wnioskiem do Prezydium MRN w Grudziądzu o zaadoptowanie spichrza przy Bramie Wodnej na cele ekspozycyjne i magazynowe. Pismo, po uzyskaniu aprobaty Prezydium MRN, zostało skierowane do Prezydium WRN w Bydgoszczy. Na posiedzeniu Komisji Kultury WRN w Bydgoszczy ustosunkowano się pozytywnie do tego projektu i uchwalono przyznanie w br. kredytów z nadwyżek budżetowych na opracowanie dokumentacji technicznej, a w roku 1962 — funduszu na przeprowadzenie prac adaptacyjnych wspomnianego spichrza.

[AND]

NOWINKI MUZEALNE ZE ŚWIATA

OBRAZY PICASSA DLA GALERII NARODOWEJ W PRADZE. Znany czeski historyk i teoretyk sztuki — dr V. Kramarz — ofiarował część swoich zbiorów Galerii Narodowej w Pradze. Jest wśród nich m. in. 16 prac Picassa z wczesnego okresu jego twórczości (także znany autoportret artysty z 1907 r.). Oprócz Picassa, wśród 30 dzieł ofiarowanych Galerii Narodowej, są dwa obrazy Andre Deraina i dwa — G. Braqua oraz 10

obrazów znakomitych malarzy czeskich z początku XX wieku.

POLSKA WYSTAWA MORSKA W CZECHOSŁOWACJI. W Narodowym Muzeum Techniki w Pradze eksponowana jest polska wystawa pn. „Od wiosła do atomowego lodolamacza”. Ekspozycja zaznajamia zwiedzających z rozwojem i znaczeniem żeglugi morskiej, a zwłaszcza z udziałem Polski w światowym

przemysłu okrętowym oraz transporcie morskim.

POLSKA WYSTAWA W RZYMIE. Z okazji 100-lecia zjednoczenia Włoch została otwarta w Palazzo dell'Esposizione w Rzymie wystawa poświęcona udziałowi Polaków w walkach o odrodzenie i zjednoczenie Włoch. Podzielono ją na osiem działów. Pierwsze dwa poświęcone są historii stosunków łączących oba kraje na przestrzeni wieków, dalsze natomiast — udziałowi Polaków w walce o zjednoczenie Włoch.

WYSTAWA HEL ENRI W SZWAJCARII. W Galerii Sztuki Nowoczesnej w Bazylei oraz w galerii Suzanne Bollag w Zurychu otwarto ostatnio wystawę prac znanej „malarki kwiatów” — Hel Enri, pochodzenia polskiego. Sędziwa artystka (87-letnia) pracuje bardzo intensywnie i niemal co roku ekspozuje nowe prace.

MUZEUW FADIEJEWA. W osiedlu Czugojewka, gdzie urodził się Aleksander Fadijew, powstaje muzeum poświęcone pamięci wybitnego pisarza radzieckiego, autora „Młodej Gwardii”. Muzeum najdzie pomieszczenie w domku należącym niegdyś do rodziców pisarza.

Z KRAJU

SKARBY WAWELSKIE W POLSCE. Po przeszło 20-letniej tułaczce wrócili do kraju cenne pamiątki kultury narodowej — skarby wawelskie, wśród których znajdują się słynne arrasy. W okresie transportu z Kanady do Polski były one zabezpieczone przez towarzystwa asykuracyjne 28 krajów. Obecnie część skarbów jest ekspozowana w Warszawie, a w II połowie marca nastąpi otwarcie na Wawelu stałej wystawy odzyskanych skarbów.

WARSAWA WCZORAJ, DZIŚ I JUTRO. W hallu stołecznego Ratusza została zorganizowana stała wystawa architektoniczno-urbanistyczna, obrazująca rozwój stolicy na przestrzeni wieków. Co pewien czas będzie ona uzupełniana nowymi projektami osiedli i zespołów mieszkaniowych stolicy. Podobna wystawa została z inicjatywy Min. Kultury i Sztuki zorganizowana i wystana do

2500 LAT SZTUKI BULGARSKIEJ. Pod takim tytułem otwarto w muzeum miejskim w Monachium wystawę zorganizowaną przez Bułgarski Komitet Przyjaźni i Współpracy z Zagranicą. Wystawa, gromadząca bezcenne eksponaty, spotkała się z ogromnym zainteresowaniem zwiedzających.

ODKRYCIA ARCHEOLOGICZNE W EGIPCIE. Grupa polskich archeologów pod kierunkiem dra inż. L. Dąbrowskiego dokonała w Aleksandrii rewelacyjnego odkrycia. Na miejscu, gdzie dawniej stały forty arabskie w Kem-el-Dikka, odkryto fragmenty budowli z okresu rzymskiego, groby arabskie i cenną ceramikę. W odkopanej sklepionej komnacie znaleziono fragmenty mozaiki wykonanej z kamienia i szkła.

MUZEUW SOWIZDRZALSKIE. W małym miasteczku niemieckim Schöppenstädt otwarte zostanie „Muzeum Sowizdrzalskie”. Podstawą jego zbiorów jest prywatna kolekcja miejscowego aptekarza, obejmująca utwory literackie, porcelanę, ceramikę, sztychy, ilustracje i prace naukowe poświęcone barwnej postaci średniowiecznego franta i plebejskiego kpiarza, Dyla Sowizdrzała.

W. Brytanii, gdzie cieszy się dużą frekwencją.

XVI ROCZNICA WYZWOLENIA OŚWIĘCIMIA. Z udziałem delegacji 15 krajów Europy odbyły się uroczystości związane z szesnastoleciem wyzwolenia Oświęcimia. W Muzeum Oświęcimskim została otwarta ekspozycja Antyfaszystowskiego Komitetu Bojowników Ruchu Oporu NRD. Również dla uczczenia rocznicy oswobodzenia Oświęcimia przez Armię Radziecką Muzeum wydało rosyjską wersję przewodnika oraz pracę pt. „Jeńcy radzieccy w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu” pióra J. Brandhubera.

MUZEUW BOLESŁAWA PRUSA. W Nałęczowie — miejscowości związanej z twórczością Bolesława Prusa — powstaje muzeum poświęcone wielkiemu pisarzowi. Mieścić się ono będzie w dwóch dużych salach b. Pałacu Małachowskich.

Gromadzeniem pamiątek po pisarzu zajmuje się obecnie Muzeum Lubelskie.

DWAJ MALARZE RADZIECCY W „ZACHEĆIE”. W ramach wymiany kulturalnej między Polską a ZSRR została otwarta w warszawskiej „Zachęcie” wystawa prac dwóch wybitnych malarzy radzieckich — Aleksandra Bubnowa i Gelijsa Korzewa. Ekspozycja obejmuje 31 obrazów olejnych oraz grafikę A. Bu-

bnowa i 7 monumentalnych obrazów olejnych Korzewa.

WYSTAWA ILUSTRACJI DLA DZIECI. W Galerii Sztuki w Warszawie eksponowana jest wystawa ilustracji dla dzieci, prezentująca prace: Wandy Chotomskiej, J. M. Szancera, A. Boratyńskiego, M. Mackiewicza, J. Stanny i in. Wystawa gromadzi ogółem 210 ilustracji 35 plastyków do 55 pozycji książkowych.

Z POMORZA

25 LECIE PRACY ARTYSTYCZNEJ JANA KIEPUSZEWSKIEGO. W Pomorskim Domu Sztuki w Bydgoszczy została zorganizowana wystawa fotografii J. Kiepuszewskiego. Organizatorzy — Związek Polskich Artystów Fotografików, Towarzystwo Przyjaciół Sztuki i CBWA — udostępniłi zwiedzającym okazały do-robek dwudziestopięcioletniej pracy twórczej znanego artysty — fotografa.

MUZEUM PADEREWSKIEGO. Z okazji setnej rocznicy urodzin I. Paderewskiego przystąpiono w Bydgoszczy do organizowania jego muzeum. Mieścić się ono będzie w gmachu Filharmonii Pomorskiej noszącej imię tego muzyka.

WYSTAWA PLASTYKÓW AMATORÓW. W Małym Salonie Towarzystwa Przyjaciół Sztuki w Bydgoszczy czynna jest wystawa amatorów-plastyków Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Poligraficznego.

MALARSTWO K. Z. RAFIŃSKIEGO. W Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki w Bydgoszczy udostępniono zwiedzającym wystawę prac malarskich interesującego artysty naszego województwa Kazimierza Z. Rafińskiego.

EKSPOZYCJA TADEUSZA CICHEGO. W połowie stycznia br. uruchomiono w Bydgoszczy wystawę prac znanego malarza naszego województwa — Tadeusza Cichego. Ekspozycja, obejmująca kilkanaście ostatnich prac młodego malarza, udostępniona jest w Małym Salonie Towarzystwa Przyjaciół Sztuki.

EKSPOZYCJA FOTOGRAFIKI PRASOWEJ. W Pomorskim Domu Sztuki w Bydgoszczy zorganizowano wystawę fo-

tografiki prasowej, w której uczestniczyło 13 fotoreporterów z województw: bydgoskiego, koszalińskiego i olsztyńskiego. Spośród 150 wystawionych fotografów najbardziej przychylną ocenę krytyki i prasy zyskały fotografie: Włodzimierza Karskiego, Zbigniewa Kuczewskiego, Olgierda Gałyńskiego, Jacka Gilla i Tadeusza Trepanowskiego.

MALARSTWO WACŁAWA TARANCZEWSKIEGO. W Salach Dworu Artusa w Toruniu otwarta została ciekawa wystawa prac malarskich Wacława Taranczewskiego, profesora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

MALARSTWO NA SZKLE. W Muzeum Etnograficznym w Toruniu dużym powodzeniem cieszy się wystawa malarstwa na szkle znanego artysty Stanisława Kuby-Kostynowicza, oparta na motywach ludowej sztuki Podhala.

„POLSKA KARYKATURA ANTYWOJENNA”. Pod takim tytułem została otwarta w Muzeum Kujawskim we Włocławku wystawa zorganizowana przy współudziale Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego w Warszawie i CBWA w Bydgoszczy.

DWIE ROCZNICE LIPNA I ZIEMI DOBRZYŃSKIEJ. Uroczystości zorganizowane w Lipnie ku czci wielkiego aktora i dramaturga Wincentego Rapackiego — w 120 rocznicę jego urodzin — połączone były z obchodem 16 rocznicy wyzwolenia miasta spod jarzma hitlerowskiego. W Powiatowym Domu Kultury otwarto wystawę dokumentów dotyczących Lipna i Ziemi Dobrzyńskiej, oraz wystawę filatelistyczną.

[bos]

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5, tel. 31-39.
Redaguje Kolegium. Nakład 500 egzemplarzy.

BIULETYN MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Rok II Nr 3(10)

Grudziądz

marzec 1961 r.

Muzeum w Grudziądzu (przy Bramie Wodnej) jest otwarte we wtorki, środy i piątki w godz.: 10—18, czwartki i soboty: 10—15, w niedziele i święta: 14—18. W poniedziałki i dni poświęczone Mu-

zeum jest zamknięte. We wtorki wstęp bezpłatny. W pozostałe dni opłata wynosi: 1 zł, ulgotwa 0,50 zł oraz 0,25 zł dla osób w grupach powyżej 10.

INFORMACJA O WYSTAWACH

PRADZIEJE ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ — wystawa archeologiczna obrazująca rozwój osadnictwa naszego regionu od najdawniejszych czasów do powstania Państwa Polskiego. Do najciekawszych eksponatów należą: zrekonstruowany kamienny grób skrzynkowy kultury pomorskiej, urny twarzowe tejże kultury ze szczątkami kostnymi spalonych zmarłych, zespół cennych zabytków pochodzących z odkrytego w Rządzu cmentarzyska z okresu rzymskiego, doskonale zachowane dębowe radło z Wiewiórek, stare żarna nieckowate i obrotowe.

DZIEJE GRUDZIĄDZA I REGIONU — zmagazynowana wystawa historyczna obejmująca również rozwój sztuki i rzemiosła.

KULTURA LUDOWA ZIEMI GRUDZIĄDZKIEJ — zmagazynowana wystawa etnograficzna przedstawiająca kulturę materialną, sztukę ludową i pamiątkarstwo naszego regionu, uzupełniona wystawką kaszubskiej sztuki ludowej.

SWIAT STAROŻYTNY — wystawa obrazująca życie starożytnych Egipcjan, Greków i Rzymian ze szczególnym uwzględnieniem wytworów kultury materialnej i sztuki.

STANISŁAW STASZIC JAKO GEOLOG I JEGO EPOKA — wystawa urządzona przez Muzeum Ziemi w Warszawie, przedstawiająca dorobek naukowy Staszica, nauk przyrodniczych i hutnictwa polskiego na tle nauk w Europie w XVIII i XIX w.

MALARSTWO ROSYJSKIE OD XVIII DO POCZĄTKÓW XX WIEKU — wystawa przeszło 50 oryginalnych płócien, zorganizowana przy współudziale Zarządu Głównego TPPR i Muzeum Narodowego w Warszawie. Ekspozowane dzieła trafnie charakteryzują twórczość malarzy rosyjskich od XVIII w. do Rewolucji Październikowej. (Wystawa czynna do 13. III br.).

MALARSTWO STANISŁAWA BORYSOWSKIEGO — wystawa reprezentująca wieloletni dorobek artystyczny znanego w kraju i za granicą malarza, dziekana Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku i profesora Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu.

WYSTAWA PRAC MALARSKICH DZIECI — ekspozycja malarstwa dzieci z pracowni plastycznej Domu Kultury Dzieci i Młodzieży w Grudziądzu, kierowanej przez art. mal. Jerzego Feldmana.

STANISŁAW WYSPIAŃSKI — objazdowa wystawa Stowarzyszenia Historyków Sztuki zorganizowana przez Muzeum w Grudziądzu w gmachu Powiatowego Domu Kultury w Świeciu n. Wisłą. Ekspozycja, składająca się z reprodukcji najcenniejszych dzieł Wyspiańskiego, zaznajamia z twórczością jednego z pionierów polskiej sztuki nowoczesnej. (Wystawa czynna do 9. III. br.).

KRÓTKI ZARYS HISTORII MUZEUM W GRUDZIĄDZU CZEŚĆ II (1956—1959)

Prace związane z odbudową zniszczonego gmachu poklasztornego — nowej siedziby Muzeum — zostały całkowicie zakończone w maju 1956 roku. Autorem projektu był prof. UMK — dr inż. arch. Stefan Narebski.

Osobnego omówienia wymaga sam gmach nowej siedziby Muzeum. Jest to dawny klasztor Benedyktynek z pierwszej połowy XVIII w., fundacji Justyny z Kmitów Działyńskiej. Tworzy trójboczny, zwarty kompleks jednopiętrowego budynku w stylu barokowym. Bardzo poważnie zniszczony w czasie wojny, został odbudowany w latach 1950—55, przy czym jego wnętrze ekspozycyjne rozwiązano zgodnie ze współczesnymi wymogami muzealnictwa. Kubatura budynku wynosi 8.778,93 m³, w tym sale wystawowe 876,16 m². Ogółem gmach posiada 7 dużych sal oraz 8 mniejszych pomieszczeń wystawowych, biurowych i magazynowych.

Dnia 21 lipca 1956 r. z okazji Święta Odrodzenia, przy licznych udziałach władz wojewódzkich, miejskich i zaproszonych gości, nastąpiło uroczyste otwarcie nowego gmachu. W salach Muzeum udostępniono zwiedzającym dwa stałe działy: 1. przyroda Ziemi Chełmińskiej, 2. pradzieje Ziemi Chełmińskiej. Dział pierwszy ilustrował m. in. zasięg zlodowacenia w Polsce, osobliwości flory, erozję w dolinie Wisły pod Grudziądzem i krajobraz jeziorny. Dział drugi przedstawiał rozwój kultury materialnej i duchowej naszego regionu w młodszej epoce kamienia, w okresie brązu i żela-

za. Najciekawsze eksponaty pochodzące z Ziemi Chełmińskiej datowane są na II połowę epoki brązu i okres żelaza. Unikatem jest dębowe radio z Wiewiórek pow. Wąbrzeźno, którym bardzo interesowali się wybitni uczeni polscy oraz zagraniczni jak np.: prof. dr Józef Kostrzewski, prof. dr Tadeusz Seweryn i dr Glob z Arhus (Dania).

Poza tym udostępniono w formie zmagazynowanej zabytki rzemiosła artystycznego, militaria, pamiątki cechowe oraz zabytki kultury ludowej z północno-wschodniego obszaru Ziemi Chełmińskiej.

W tymże okresie opracowano też nowy, szeroko zakrojony plan wystaw czasowych, akcji odczytowej i popularyzatorskiej zabytków muzealnych, uwzględniając ich dydaktyczny charakter. Akcja ta przyniosła widoczne rezultaty: miejscowe szkoły podstawowe często przychodziły do Muzeum na lekcje pokazowe np. obróbki lnu.

Wielkim wydarzeniem dla grudziądzkiego Muzeum była wizyta wybitnych muzeologów i przedstawicieli UNESCO w dniu 1. X. 1956 r. Z gości zagranicznych przybyli: Jan van der Haagen z żoną — dyr. Sekcji Muzeów i Ochrony Zabytków i Wykopalisk UNESCO w Paryżu, Jerzy Henryk Riviere — dyr. Międzynarodowej Rady Muzeów ICOM i dyr. Muzeum Sztuki i Kultury Ludowej w Paryżu, dr Gabriel Pogany — dyr. Węgierskiego Muzeum Sztuk Pięknych w Budapeszcie, dr Włodzimierz Nowotny — dyr. Galerii Narodowej w Pradze, dr Włodzimierz Deukstein — dyr. Muzeum Narodowego w Warszawie.

wego w Pradze, Walter Heese — kier. Działu Muzeów i Zabytków w Ministerstwie Kultury w Berlinie, Przesław Karszowski — dyr. Galerii Narodowej w Sofii, dr Mady — dyr. Rumuńskiego Muzeum Narodowego w Bukareszcie. Wśród gości polskich znajdowali się m. in.: prof. dr Stanisław Lorentz — dyr. Muzeum Narodowego w Warszawie, prof. dr inż. arch. Jan Zachwatowicz — kier. Zakładu Architektury Polskiej Politechniki Warszawskiej, naczelnik Bydliński — z Centralnego Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie. Zwiedzający byli pełni podziwu dla pięknie urządzonego wnętrza gmachu Muzeum. Duże zainteresowanie wzbudziły nowoczesne gabloty w dziale archeologicznym. Kilka dni po tej wizycie Muzeum zwiedziła kilkusobowa delegacja fińska. Jednym z jej członków był redaktor postępowego pisma „Wolne Słowo” w Helsinkach — Jerma Joelem Mantykoski.

W 1956 r. działalność oświatowa Muzeum przejawiała się głównie w wystawach czasowych. Otwarto ich łącznie 5, w okresie 283 dni. Jedną z nich pt. „Ochrona zabytków” była eksponowana w Łasinie, Jabłonie, Grucie i Radzynie. Tam też wygłoszono 10 prelekcji o ochronie terenowych zabytków archeologicznych, etnograficznych i architektonicznych. Nie pominięto też akcji popularyzatorskiej przez prasę i radiowęzeł, publikując na łamach „Gazety Pomorskiej” i „Ilustrowanego Kuriera Polskiego” artykuły i komunikaty o wystawach, zbiorach Muzeum oraz zabytkach z okolic Grudziądza.

W 1957 r. działalność oświatowa Muzeum nie odbiegała od programu z lat poprzednich. W roku następnym urządzono w salach Muzeum po raz pierwszy wystawę rysunków dzieci oraz wystawę fotografii amatorskiej mgr Stanisława Mysłiborskiego-Wołowskiego pt. „Zabytki i piękno Grudziądza”.

Kontynuowano także archeologiczne badania powierzchniowe w Parskach, Mokrem pow. Grudziądza, w Wabczu pow. Chełmno, uzyskując stamtąd kilkadziesiąt cennych eksponatów. Liczne wyjazdy w teren pozwoliły też uzupełnić prowadzone w poprzednich latach badania nad kulturą materialną wsi, w szczególności ludowego budownictwa, garniarstwa i ozdób nadszczytowych. Wynikiem tych badań jest kilka prac popularno-naukowych, wydanych na prawach rękopisu: np. „Notatki etnograficzne powiatu chełmińskiego”, „Kultura ludowa Ziemi Chełmińskiej”, „Ozdoby nadszczytowe na Ziemi Chełmińskiej i Dobrzyńskiej”, „Pradzieje powiatu chełmińskiego — czasy pierwotne”.

W roku 1958 w Muzeum czynne były — obok wymienionych — następujące wystawy: zorganizowane przez Oddział CBWA w Bydgoszczy — „Grafika pomorska” (2. I. — 20. III), „Wystawa prac artysty plastyka Drozda” (3. V. — 6. VII), „Malarstwo Ireny Kuźdowicz” (12. X. — 15. XI); indywidualne — wystawa amatorów plastyków z Grudziądza (1. II. — 10. III), malarstwo Teodora Nowaka (14. X. — 15. XII), druga wystawa fotografii mgr St. Mysłiborskiego-Wołowskiego (10. X. — 15. XII) oraz wystawa objazdowa, zorganizowana przez TWP pt. „Zwierzęta wymarłe” (8. X. — 16. XI). Ta ostatnia wystawa cieszyła się największym zainteresowaniem zarówno młodzieży jak i osób dorosłych. W ciągu kilkunastu dni zwiedziło ją ponad 5.000 osób.

W roku 1958 zaszły pewne zmiany personalne, związane z wyjazdem z Grudziądza mgr Kerner-Zuralskiej oraz objęciem funkcji kierownika Muzeum przez etnografa mgr Herberta Wilczewskiego z Kwidzyna. W tym okresie, poza ożywioną akcją propagującą zbiory Muzeum i wystawy czasowe, prowadzono również intensywną działalność mającą na celu nawiązanie ściślejszych kontaktów z młodzieżą i ośrodkami

kulturalnymi Grudziądza. Jej wynikiem była współpraca z Domem Kultury GZPGum, a w szczególności z zespołem hafciarek, które w swoich pracach, wykorzystywały motywy ze skrzyń ludowych z grudziądzkiego Muzeum.

W pierwszej połowie 1959 r. Muzeum zorganizowało następujące wystawy: grafiki W. Romanowicza, reprodukcji dzieł L. Wyczółkowskiego, reprodukcji dzieł J. Matejki, V Okręgową Wystawę Fotografiki, wystawę plansz projektu nowego wnętrza Teatru Popularnego w Grudziądzu, wystawę starodruków w związku z Dniami Oświaty, Książki i Prasy, a także ekspozycję fotogramów skarbów narodowych zwróconych Polsce. W czasie trwania tej ostatniej mgr Bieniak z Torunia wygłosił w Muzeum związany z nią tematycznie odczyt. Równoległe z wystawami w gmachu Muzeum urządzano okresowe wystawki w większych zakładach przemysłowych w Grudziądzu (Grudziądzkie Zakłady Sprzętu Okrętowego, Fabryka Na-

zędzi Rolniczych „Unia”, Grudziądzkie Zakłady Przemysłu Gumowego). W drugiej połowie 1959 roku otwarto następujące wystawy: grafiki Edmunda Bartłomiejczyka, jubileuszową wystawę Barbary Pyszory i Antoniego Grabarza, ekspozycję drzeworytów Leona Płoszaya. VI Okręgową Wystawę Fotografiki oraz wielką wystawę pt. „Stanisław Staszic jako geolog i jego epoka”, zorganizowaną przez Muzeum Ziemi w Warszawie z okazji 200 rocznicy urodzin ojca polskiej geologii. Wystawa ta składała się z trzech działów: dział I poświęcony był dowodom pamięci o Staszicu; II — pierwszej mapie geologicznej Polski, sporządzonej przez Staszica oraz mapom górniczym i topograficznym pochodzącym z jego epoki; III — ilustrował przebieg życia i twórczości Staszica jako geologa na tle epoki. Na wystawie ekspozowano 172 ilustracje, mapy, książki i minerały pochodzące z prywatnych zbiorów pierwszego geologa Polski.

(c. d. n.)

(J. Bł.)

GALERIA WSPÓLCZESNEGO MALARSTWA POMORSKIEGO

Prace przygotowawcze związane z otwarciem w grudziądzkim Muzeum pierwszej w historii województwa bydgoskiego stałej Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego weszły już w decydującą fazę. W dniu 24. II. br. odbyło się bowiem posiedzenie **Komitetu Organizacyjnego GWMP**, na którym funkcję przewodniczącego powierzono dziekanowi prof. Stanisławowi **Borysowskiemu**, zaś I sekretarzem został mgr Zbigniew **Czerski**, II sekretarzem — mgr Dariusz **Czaplicki**.

Szczególnie szeroka dyskusja rozwinęła się wokół spraw związanych z ustaleniem rozmiarów, charakteru i wielkości powstającej Galerii, która ma dać możliwie pełen obraz stanu i rozwoju współczesnego malarstwa pomorskiego. Dotychczasowe starania i zabiegi doprowadziły do tego, że — dzięki otrzymanym darom, depozytom, dokonanych zakupom oraz zadeklarowanym obrazom przez poszczególnych artystów i różne instytucje kulturalne — będzie można zgromadzić około 300 prac. Ten pokaźnych rozmiarów zbiór sztuki współczesnej wymagać jednak będzie dokonania świadomego wyboru, przy zabezpieczeniu możliwie pełnej reprezentacji pomorskich malarzy. W tej sytuacji powołano ze składu Komitetu Organizacyjnego GWMP **Komisję Kwalifikacyjną**, do której weszli: prof. Stanisław **Borysowski** — stały konsultant GWMP, dziekan ASP w Sopocie i prof. UMK w Toruniu; mgr Zdzisław **Ciara** — główny konserwator zabytków Prezydium WRN w Bydgoszczy, mgr Dariusz **Czaplicki** — redaktor „Ga-

zety Pomorskiej" w Bydgoszczy; mgr Zbigniew Czernski — dyrektor Muzeum w Grudziądzu; art. mal. Barbara Steyer — przedstawiciel Zarządu Oddziału ZPAP w Toruniu; art. mal. Witold Wasik — przedstawiciel Zarządu Okręgu ZPAP w Bydgoszczy i Jan Wejciechowski — z-ca kierownika Wydziału Propagandy KW PZPR w Bydgoszczy.

W ubiegłym miesiącu również wznowiła swoją działalność Komisja Zakupów GWMP. Dokonała ona dalszych zakupów dzieł sztuki dla Galerii, ze środków finansowych przyznanych narazie w wysokości 70 tys. zł przez Prezydium WRN w Bydgoszczy. Wśród tych, u których dokonano zakupu z w/w subwencji, znaleźli się artyści-malarze: Kazimierz Z. Rafiński, Witold Wasik, Zygmunt Kotlarczyk, Józef Kotlarczyk, Izolda Kotlarczyk. Poza tym Muzeum otrzymało dalsze dary i depozyty.

Na specjalne zaakcentowanie zasługuje także to, że waga i znaczenie Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego są stale podkreślane przy różnych okazjach przez wielu działaczy kulturalnych i pomorskie środowiska twórcze. Sprawa ta, jak dotąd, nie schodzi z forum dyskusji i m. in. coraz częściej spotyka się postulat zmierzający do uwzględnienia faktu powstania Galerii w programie wyborczym Wojewódzkiego Komitetu Frontu Jedności Narodu. Postulat ten spotkał się z poparciem inicjatorów i organizatorów Galerii, tj. dyrekcji Muzeum w Grudziądzu i redakcji „Spojrzeń" w Bydgoszczy.

(CZER)

Z NASZEGO MUZEUM

W ramach rozszerzających się kontaktów z różnymi ośrodkami kulturalnymi Muzeum w Grudziądzu otrzymało od Ośrodka Kultury i Informacji Niemieckiej Republiki Demokratycznej w Polsce propozycję zorganizowania w naszej instytucji szeregu wystaw, będących w posiadaniu Ośrodka.

Odczyt na temat współczesnego malarstwa zainaugurował w Muzeum w dniu 23 lutego br. o godz. 9 konferencję metodyczną nauczycieli Ogniska nr 11 w Grudziądzu. Prelegentem był pracownik naszej instytucji — art. mal. Jerzy Feldman. Następnie około 50 uczestników konferencji (nauczyciele Szkół podstawowych nr nr 8, 9, 10) wraz z członkiem Zarządu Okręgu Zw. Zaw. Nauczycielstwa Polskiego z Torunia — ob. Różańskim obejrzeli ciekawą wystawę malarstwa rosyjskiego.

Z okazji uroczystości związanych z 43 rocznicą powstania Armii Radzieckiej Grudziądz w dniu 24 lutego br. gościł oficerów radzieckich: płk Sokolowa, ppłk Bundarenko i mjr Milecyjewa, którzy m. in. zwiedzili też nasze Muzeum.

Miesięcznik „Biuletyn Muzeum w Grudziądzu" został przychylnie przyjęty przez inne placówki muzealne, które w drodze wymiany przysyłają swoje wydawnictwa. Oprócz wydawnictw otrzymujemy liczne listy ze słowami uznania dla działalności naszego Muzeum. Ilustruje to przytoczony poniżej cytat z listu prof. dr Tadeusza Seweryna, dyrektora Muzeum Etnograficznego w Krakowie: „Życzymy Wam długotrwałego uporu w realizowaniu ambitnego zamiaru reprezentowania ruchu w muzealnictwie polskim".

(and)

WYDAWNICTWA NADEŚLANE

Bohdziewicz, Potemski — Galeria malarstwa obcego. Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1959. (Nadesłane przez Muzeum Sztuki w Łodzi).

Feist Günter — Fritz Cremer, Kulturhistorisches Museums, Stralsund, 1960. (Nadesłane przez Wydawcę w NRD).

Kondratiuk Krystyna — Dział tkactwa artystycznego, *Spółdzielnia Wydawnictw Artystycznych i Użytkowych, Łódź 1956* (Nadesłane przez Muzeum Sztuki w Łodzi).

Stowarzyszenie Historyków Sztuki i Kultury Materialnej — Muzealnictwo, *Ministerstwo Kultury i Sztuki CZM, Poznań 1952, 1953, 1955—59* (Nadesłane przez Muzeum Narodowe w Poznaniu).

Studia Muzealne, tom I i II, *Muzeum Narodowe, Poznań 1953 i 1957* (Nadesłane przez Muzeum Narodowe w Poznaniu).

Sieroszewski Władysław — Zbiór przepisów dotyczących ochrony i konserwacji zabytków, *Biblioteka Muzealnictwa i Ochrony Zabytków Min. Kult. i Szt., W-wa 1960*.

Zrębowicz Roman — Malarstwo polskie w Galerii Muzeum Sztuki w Łodzi, *Sztuka, W-wa 1957* (Nadesłane przez Muzeum Sztuki w Łodzi).

Zrębowicz R., Rubczyńska M. — Tradycja Rembrandtowska w grafice polskiej, *PZWS, Łódź 1956* (Nadesłane przez Muzeum Sztuki w Łodzi).

NOWINKI MUZEALNE

ZE ŚWIATA

CENNE ZNALEZISKA W CHINACH. Ekspedycja archeologiczna prowincji Kansu dokonała cennego odkrycia w jednym z grobów w powiecie Wuwei. Mianowicie odnaleziono 385 deseczek bambusowych i drewnianych oraz ponad 200 fragmentów takich deseczek z chińskimi napisami, które pochodzą prawdopodobnie z okresu 206 p. n. e. — 220 r. n. e. Znaleźisko to ma wielką wartość, gdyż dotąd tego rodzaju dokumenty nie były nigdy odkryte w tak dobrym stanie.

WYMIANA WYSTAW MIĘDZY ZSRR I USA. Związek Radziecki i Stany Zjednoczone zamierzają w br. zwiększyć wymianę wystaw między obu krajami i to m. in.: wystaw książek dla dzieci, twórczości dziecięcej oraz wielu wystaw medycznych, technicznych i transportowych.

ZWIĄZEK RADZIECKI W WYSTAWACH ZAGRANICZNYCH. W bieżącym roku Kraj Rad uczestniczyć będzie w przeszło 30 wystawach zagranicznych. Największe z nich zorganizowane zostaną w Londynie, Paryżu, Tokio i Ulan Bator.

POLSKA FOTOGRAFIA ARTYSTYCZNA W BUDAPESZCIE. W sali Węgier-

skiej Izby Handlu Zagranicznego w Budapeszcie otwarto wystawę polskiej fotografii artystycznej, urządzonej przez związku artystów fotografików węgierskich i polskich. Na ekspozycji zgromadzono 183 prace 73 polskich fotografików, m. in. W. Prażucha, M. Holzmana, J. Styczyńskiego, L. Świeckiego, E. Hartwiga.

WYSTAWY NOWOJORSKIEJ „CEPELIP”. Sklep „Cepelli” w Nowym Jorku. obok sprzedaży autentycznych wyrobów polskiej sztuki ludowej, organizuje również liczne wystawy np.: tkaniny polskiej, malarstwa Musiałowicza, polskiego prymitywu ludowego, żelaza kutego Stanisława Skóry z Gdańska i tkanin ściennych Milwiczów.

EKSPOZYCJA POLSKIEJ SZTUKI W BORDEAUX. Na XI festiwalu w Bordeaux (w maju br.) otwarta będzie wystawa dzieł sztuki polskiej ze zbiorów muzeów w Krakowie, Poznaniu i Warszawie. W czasie festiwalu odbędzie się także międzynarodowa konferencja na temat polskiej sztuki i kultury artystycznej z udziałem uczonych z Polski i około 40 uczonych z innych krajów.

OBRAZY ARTYSTY-MALARZA K. BADURY. Prasa włoska i argentyńska pisze z dużym uznaniem o talencie malarzkim Karola **Badury**, Polaka zamieszkałego w Rzymie. Artysta, b. **żołnier** oddziałów polskich we Włoszech, ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Rzymie. Obrazy swe wystawiał we Włoszech i Argentynie.

SZTUKA POLSKA W ZAGRANICZNYCH SALONACH WYSTAWOWYCH. Miłośnicy sztuki wielu krajów będą mieli okazję obejrzenia w tym roku interesujących ekspozycji polskiej plastyki. Do 17 państw Europy, Azji i Ameryki wysłane zostaną wystawy ukazujące dorobek twórczy polskich malarzy, rzeźbiarzy i grafików.

Z KRAJU

FREKWENCJA NA WARSZAWSKIEJ WYSTAWIE SKARBÓW WAWELSKICH. Wystawę skarbów wawelskich w okresie jej trwania, tj. od 25. I. do 26. II. br. zwiedziło 540 tysięcy osób. Po zlikwidowaniu ekspozycji przewieziono ją do Krakowa, gdzie w drugiej dekadzie marca br. zostanie otwarta na Wawelu wystawa wszystkich skarbów wawelskich.

WYSTAWA POŚMIERTNA JERZEGO FEDKOWICZA. W warszawskiej „Zachęcie” odbyło się uroczyste otwarcie wielkiej wystawy retrospektywnej malarstwa **Jerzego Fedkowicza**. Artysta, wychowanek i długoletni profesor Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, zmarł w 1959 r.

EKSPOZYCJE NOWOSIELSKIEGO I BORONSKIEGO. W galerii „Krzywe Koło” w Warszawie otwarte zostały dwie wystawy: malarstwa **Jerzego Nowosielskiego** i rzeźby ceramicznej **Tadeusza Borońskiego**. **Jerzy Nowosielski**, jeden z wybitnych malarzy średniego pokolenia przedstawia swoje pejzaże, martwe natury, akty i portrety, najczęściej inspirowane przez sztukę bizantyjską i ikony. **Tadeusz Boroński**, młody rzeźbiarz ze „szkoły soppockiej” reprezentuje kolorową i pogodną rzeźbę ceramiczną, świadczącą o wrażliwości artystycznej i dobrym opanowaniu warsztatu.

WARSZAWSKIE WYSTAWY. Z otwartych w lutym br. w stolicy licznych wystaw plastycznych wymienić należy: wystawę rzeźby **Ewy Roja** w Kordegardzie Ministerstwa Kultury i Sztuki, wystawę obrazów olejnych **Eugeniei Różańskiej** w Galerii ZPAP na MDM-ie, wystawę malarstwa współczesnego w sali klubowej Zakładów Radiowych im. Ka-

sprzaka, retrospektywną wystawę malarstwa **Stanisława Chlebowskiego** w Zachęcie oraz wystawę prac **Zdzisława Lachura** w Hotelowym Salonie Sztuki nr 2 pod nazwą „Koń”.

16 LAT I 7 WIEKÓW ZABRZA. W Zabrzu otwarto wystawę obrazującą powojenny dorobek i historię tego miasta. Jak wynika z przedstawionych plasz i dokumentów Zabrze jest jednym z najstarszych ośrodków przemysłowych Polski.

ŻYCIE I TWÓRCZOŚĆ VAN GOGHA. W auli Politechniki Warszawskiej otwarta została wystawa poświęcona życiu i twórczości wielkiego malarza holenderskiego **Vincenta van GOGHA**. Liczne reprodukcje dzieł artysty ukazują kolejne fazy rozwoju jego talentu. Wystawę nadesłaną do Polski przez ministerstwo szkolnictwa, nauki i sztuki Holandii zorganizowało Polskie Stowarzyszenie Historyków Sztuki.

WYSTAWA ADAMA MUSZKI. W świetlicy Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce (W-wa) odbywa się obecnie wystawa obrazów łódzkiego malarza **Adama Muszki**. Kompozycje, o tematyce obyczajowej, pejzaże i portrety, ujmują szczerością wypowiedzi, prostotą formy i zmysłem kolorystycznym artysty.

WYSTAWA CZASOPISM W ŁAŃCUCIE. W związku z 300-leciem prasy polskiej łańcuckie muzeum wspólnie z bibliotekami: miejską i powiatową zorganizowało wystawę starych czasopism. Poczynając od **Merkurjusza Polskiego** i artykułów na jego temat, na wystawie pokazano rozwój czasopiśmiennictwa polskiego w wiekach: XVIII, XIX i XX.

Z POMORZA

WYSTAWA PRAC W SALONIE WYSTAW CBWA W BYDGOSZCZY. W ostatnich dniach lutego br. otwarto w Salonie Wystaw CBWA w Bydgoszczy wystawę prac **Krystyny Dąbrowieckiej-Zimnej, Ireny Kuźdowicz i Zofii Rybiańskiej-Michalek**. Znane malarki naszego województwa reprezentują dorobek ostatnich lat.

MALARSTWO ANNY RAFIŃSKIEJ. W Małym Salonie Towarzystwa Przyjaciół Sztuki w Bydgoszczy otwarto wystawę prac malarskich interesującej artystki należącej do młodego pokolenia pomorskich twórców — **Anny Rafińskiej**.

FOTOGRAFIKA WAŁAWA KAPUSTO. W bydgoskim Klubie MPiK udośćniono I Indywidualną Wystawę Fotografiki **Wacława Kapusto**, członka Związku Polskich Artystów Fotografików i reportera „Panoramy Północy”. Wystawa ta była poprzednio ekspozycją w zamku olsztyńskim.

EKSPOZYCJA MALARSTWA MIECZYŚLAWA ANTUSZEWICZA. W Klubie MPiK uruchomiono wystawę prac plastyka warszawskiego **Mieczysława Antuszewicza**, znanego już z ekspozycji w Bydgoszczy w 1959 r. Obecna wystawa umożliwia dokonanie oceny postępów jakie poczynił ten utalentowany artysta.

WYSTAWA GRAFIKI I RZEŻBY W TORUŃSKIM DWORZE ARTUSA. ZPAP i CBWA w Toruniu urządzili w salach Dworu Artusa wystawę grafiki i rzeźby młodych artystów pomorskich — **Wojciecha Jakubowskiego, Ryszarda Krzywki i Witolda Marciniaka**.

III WYSTAWA PLASTYCZNA W SALI ZEBRANIOWEJ PZWANN. Ostatnio otwarta została w sali zebraniowej PZWANN w Toruniu kolejna, III wy-

stawa plastyczna, na którą złożyły się prace członka Oddziału Toruńskiego ZPAP — **Teresy Jakubowskiej**.

WYSTAWA W DOMU KOPERNIKA W TORUNIU. W domu wybitnego astronoma toruńskiego — **Mikołaja Kopernika** — otwarto wystawę obrazującą jego życie i działalność. Ekspozycja obejmuje 4 cykle: „Toruń — miasto Kopernika”, „Jego dom — rodzina”, „Dzieła astronoma”, „Kult wielkiego Polaka”. Ekspozycja, pomysłowo zestawiona z reprodukcji obrazów, fotogramów i plansz, cieszy się dużym powodzeniem.

FOTOGRAFIKA DORYSA. W toruńskim Dworze Artusa czynna jest wystawa retrospektywna fotografiki **Benedykta Jerzego Dorysa**, urządzona przez Związek Polskich Artystów Fotografików i CBWA z okazji 35-lecia pracy artystycznej nestora polskiego portretu fotograficznego.

LUDZIE CHIN. Po sukcesie w Warszawie wystawa fotograficzna **Olgierda Gaudyńskiego „Ludzie Chin”** przywędrowała do rodzinnego miasta artysty. Miejscem interesującej ekspozycji jest Klub Międzynarodowej Książki i Prasy w Toruniu.

SUKCES JANINY GARDZIELEWSKIEJ. Znana na Pomorzu art. fot. **Janina Gardzielewska** zdobyła złoty medal na Międzynarodowej Wystawie Fotografiki pt. „Młode pokolenia” w Mediolanie. Nagrodzonymi fotogramami są: „Brzemienna” i „Problemy”.

(bos)

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ulica Woźna 3/5, tel. 31—39.
Redaguje Kolegium. Nakład 500 egzemplarzy.